



Oponentský posudek habilitační práce v oboru Dějiny české literatury a teorie literatury s názvem *Cesty polemiky: Proměny žánru polemiky v české literatuře na přelomu devatenáctého a dvacátého století*, kterou předložil pan PaedDr. Luboš Merhaut, CSc.

Důsledným přepracováním a obohacováním již hluboce prostudovaných témat dospěl autor k pozoruhodné literárně-historické a teoretické syntéze.

Předložená práce představuje výrazný příspěvek k literární teorii již tím, jak přesvědčivě vysvobozuje polemiku z područí literární kritiky a dokazuje její žánrovou svébytnost; jednak je mistrně napsanou literárně-historickou studií, která vrhá nové světlo na období přelomu devatenáctého a dvacátého století, jako jedno z nejstudovanějších v rámci české literární historiografie.

Práci tvoří - spolu s výkladem literárního dění na přelomu 19. a 20. století - sled dvanácti kapitol různého rozsahu, a doplňují ji obrazová příloha, obsahující mj. faksimile archivních pramenů, seznam pramenů, bibliografický seznam, jmenný rejstřík a ediční poznámka. Bohatý a dokonale vypracovaný aparát dovoluje bezpečnou orientaci v bezmála třisetstránkové práci, spolu s poznámkami pod čarou a s důslednou rekapitulací hlavní červené niti studie, tj. téma multiplicitní a synkretické povahy polemiky.

Za přednost práce lze považovat, že nově osvětluje význam polemiky jako specifického literárního žánru ve vztahu s literárním děním. Proslulí i méně známí literáti jsou zde nahlíženi z neobvyklé perspektivy (např. je tu osvětlena role Leandra Čecha), a celková dynamika literárního dění je obohacena o novou

Sapienza Università di Roma
CF 80209930587 - P. IVA 02133771002

studieuropei@uniroma1.it

Sede Marco Polo
Circonvallazione Tiburtina 4, 00185 Roma

Sede Facoltà di Lettere e Filosofia
Piazzale Aldo Moro5, 00185 Roma



dimenzi, přičemž vžitá kliše jsou uvedena na pravou míru. Díky své vynikající znalosti látky autor umí dialogy a střety, z nichž hojně cituje, jasně představit v jejich kontextech a následně objasnit jejich širší souvislosti. Dr. Merhaut je důvěrně obeznámen s literárně-historickým a kulturně-historickým kontextem polemik jednotlivých osobností, nejednou je uvádí na scénu s plastickou efektností. Pochopitelně „bytosný polemik“ F.X. Šalda vystupuje v polemikách se svou svébytnou a leckdy nesympatickou povahou, ale tato charakteristika je výrazem upřímného pochopení pro kritikovu „potřebu nezávislosti“.

Merhautova práce obsahuje četná a důležitá obohacení českých literárních dějin a jejich studia; jako příklad lze uvést pečlivou rekonstrukci vzniku manifestu České moderny (v klíčové kapitole nadepsané *Naše „krize modernová“*): autorův podrobný, dokonale dokumentovaný a přesně komentovaný výklad nabízí jasnou definici významu a podstaty této velmi známé a zároveň často dezinterpretované epizody. Také kapitola věnovaná hilsneriádě (*Masaryk lidem „jen trochu myslícím“*), která mohla těžit z nesmírně pečlivé a bohaté Merhautovy vydavatelské práce na dvou svazcích Spisů TGM (2019), má – vedle nikdy nechybějícího heuristického základu – vysokou kulturně-historickou hodnotu tím, jak podrobně rekonstruuje fakta a stanoviska, která jsou jen zdánlivě již dobře známá. Kapitolou *Proměny ohlasu tvorby a osobnosti Karla Hynka Máchy* autor nejen zprostředkovává a osvětluje další tvář polemiky s jejím vztahem k literární kritice, ale také nabízí průvodce a orientaci po důležité fázi vzniku „máchologie“.



Bylo by možné ještě dlouho pokračovat uváděním příkladů té či oné přednosti této výborné habilitační práce: napsal ji ostatně přední a uznávaný český literární historik s vynikající mezinárodní pověstí a mimo jiné bývalý editor *Lexikonu české literatury*.

Na závěr si dovoluji malou osobnější poznámku: považuji za příznačné pro autorovu kompoziční strategii až vtipné umístění „teoretické“ kapitoly o polemice (*Polemika: spojení a odloučení*) teprve na konci knihy. Teoretická východiska nabývají zpravidla významu teprve v momentě, kdy je jejich platnost prokázána, a to tehdy, až je filologický, literárně-historický a kritický výzkum dovršený.

Doporučuji předloženou habilitační práci k dalšímu řízení.

Řím, 07.05.2020

Prof. Annalisa Cosentino

